

MRF 2025.139

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 5. august 2025, j.nr. 22/08561

Ophævet og hjemvist lovliggørende tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 28, stk. 1, til spildevandsselskabs udledning af opspædet spildevand fra eksisterende overløbsbassin til Hundstrup Å, da kommunens vurdering af påvirkning af bilag IV-arter var baseret på, at der ikke skete ændringer af eksisterende forhold, der var etableret uden tilladelsen.

Svendborg Kommune meddelte i juli 2022 lovliggørende tilladelse til udledning af opspædet spildevand til Hundstrup Å fra eksisterende overløbsbassiner, der var etableret i 1980 og ændret i 2000, uden at der tidligere var meddelt tilladelse til udledningen. Kommunen lagde bl.a. vægt på, at den samlede økologiske tilstand var gået op i miljøklasse efter det danske faunaindeks, hvor tilstanden opstrøms og nedstrøms afløbet var i faunaklasse 7 og ved udløbet faunaklasse 4. Den kemiske tilstand for vandløbet var ukendt. Der var registreret bilag IV-arten hasselmus i området, der er egnet levested for flagermus, frøer, tudser, vandsalamander og marfirben, men kommunen havde lagt vægt på, at levevilkårene ikke ændres, da der var tale om lovliggørelse af eksisterende forhold. Tilladelsen blev påklaget af en lodsejer, der bl.a. gjorde gældende, at kommunen ikke havde begrundet, hvorfor udledningen ikke skader bilag IV-arters levesteder, at kommunen ikke havde inddraget bekendtgørelsen om miljømål

for vandløb. Hundstrup Å er i indsatsprogrammet under vandplanloven målsat til god økologisk tilstand, men ifølge vandområdeplanen er tilstanden for planter og alger nedstrøms udledningspunktet moderat for planter og alger og ringe for fisk og den kemiske tilstand er ukendt. Miljø- og Fødevareklagenævnet (formanden) fandt alene anledning til at tage stilling til, at kommunens vurdering af den lovliggørende tilladelses påvirkning af bilag IV-arter var utilstrækkelig. Nævnet henviste til, at kommunens vurdering alene havde karakter af en konstatering af, at der ikke ændres på vilkårene for bilag IV-arterne i området, selv om der ikke var meddelt tilladelse til den udledning, som blev lovliggjort med tilladelsen, hvorfor klagenævnet ophævede og hjemviste den lovliggørende tilladelse med bemærkning om, at kommunen ved den videre behandling af sagen skulle forholde sig til spildevandets indhold af metaller (må formentlig sigte til spildevandets kemiske tilstand).

Kommentar: Afgørelsen giver anledning til flere principielle bemærkninger, hvor den første vedrører nævnets manglende oplysning om, hvem der ansøgte om tilladelsen, som det tilsvarende ses i **MRF 2025.140 Mfk** og **MRF 2025.145 Mfk**, men det fremgår dog af klagers indsigelse vedrørende spildevandsselskabets ret til at benytte ledningen, at ansøger må være det kommunale spildevandsselskab. I afgørelsen tog klagenævnet alene direkte stilling til, at ved lovliggørende udledningstilladelser skal vurderingen af påvirkning af bilag IV-arters levesteder omfatte den faktiske virkning af udledningen, siden udledningen blev etableret, og at der ikke som i kommunens vurdering alene kan lægges vægt på, at der ikke sker faktiske ændringer, når den oprindelige udledning er sket uden tilladelse. Dette må forstås på den måde, at kommunen skal foretage en vurdering af, hvordan forholdene for bilag IV-arter vil være, hvis anlægget ikke var etableret for 25 år siden, da det ellers ikke er muligt at vurdere, hvordan fortsat udledning påvirker bilag IV-arter. Dette rejser imidlertid et selvstændigt problem, som Miljø- og Fødevareklagenævnet undlod at forholde sig til. Problemet er, at ophør af spildevandsudledningen også kan påvirke bilag IV-arternes levesteder, især når den ulovlige udledning er foregået i 25 år. Hvis kommunen måtte nå frem til, at udledningstilladelsen skader bilag IV-arternes levesteder, vil det formentlig efterfølgende kræve en vurdering af, om et ophør af udledningen kan skade bilag IV-arters levesteder, hvilket ikke er utænkeligt, når udledningen har stået på i mindst 25 år. Og hvis både udledning og ophør af udledning er skadelig for bilag IV-arters levesteder, må der foretages en afvejning som anført af Kotzareis: **MRF 2024C.5** samt Kotzareis: TfmKE 2025, s. 150. Afgørelsen illustrerer tillige, at det danske faunaklasseindeks fortsat anvendes af nogle kommuner, selv om indekset ikke er afstemt med parametrene for økologisk og kemisk tilstand i

vandrammedirektivets bilag V. Miljø- og Fødevareklagenævnet kunne med fordel have gjort nogle bemærkninger herom, ligesom nævnet burde have tydeliggjort, at der for udledning af fortyndet spildevand kan foretages en vurdering af både vandløbets kemiske tilstand og af spildevandets kemiske sammensætning.

Ophævelse og hjemvisning i sag om tilladelse til udledning af opspædet spildevand fra eksisterende overløbsbygværk til render og dræn med udløb i Hundstrup Å i Svendborg Kommune

Sag: 22/08561

Dato: 5. august 2025

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter miljøbeskyttelseslovens § 28, stk. 1, jf. § 98, stk. 1.^[1]

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Svendborg Kommunes afgørelse af 28. juni 2022 om tilladelse til udledning af opspædet spildevand fra eksisterende overløbsbygværk til render og dræn med udløb i Hundstrup Å, og hjemviser sagen til fornyet behandling i Svendborg Kommune.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet^[2] og gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 6.^[3] Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. miljøbeskyttelseslovens § 101, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 26. juli 2022 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af en bredejer til Hundstrup Å og de vandløbene i Rødkildeskoven.

Klager har navnlig anført, at

- Svendborg Kommune har opklassificeret Hundstrup Å,
- kommunen ikke har begrundet hvorfor udledningen ikke beskadiger eller ødelægger bilag IV-arters yngle- eller rasteområder,
- kommunen ikke har inddraget bekendtgørelsen om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand,
- den i afgørelsen omtalte mængde spildevand ikke er i overensstemmelse med gennemsnittet for de sidste tre år i PULS-databasen, og
- miljømålingerne ikke er foretaget det korrekte sted.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.3.

2. Sagens oplysninger

2.1 Den påklagede afgørelse

Svendborg Kommune har den 28. juni 2022 meddelt tilladelse til udledning af opspædet spildevand fra et eksisterende overløbsbygværk med udløbsnummer Q60U01F til render og dræn i Rødkildeskoven via to laguner i Rødkildeskoven og videre til Hundstrup Å. Overløbet sker, når kapaciteten ved et magasineringsbassin i Ulbølle er opbrugt, hvorefter vandet ledes hen til de to laguner via en overløbsledning. Der er ifølge afgørelsen tilkoblet både fælleskloakerede ledninger og regnvandsledninger. Tilladelsen er meddelt med hjemmel i miljøbeskyttelseslovens § 28, stk. 1.

Det fremgår af afgørelsen, at der ikke foreligger en egentlig udledningstilladelse, selv om der er tale om et eksisterende overløbsbygværk, hvorfor Svendborg Kommune med afgørelsen nu har meddelt tilladelse til udledningen. Hertil fremgår det, at forholdene har ændret sig væsentligt i 1980 og igen i 2000-2002, hvor magasineringsbassinet i Ulbølle blev etableret.

Udledningstilladelsen er meddelt på en række vilkår, herunder bl.a. at overløbsbygværkets pumpestations pumpeydelse skal være 38 l/s, at bygværket skal have dykket udløb, skumbræt og rist, samt at overløb i gennemsnit må ske fem gange årligt. Det fremgår også, at Svendborg Kommune kan kræve

gennemførelse af afhjælpende foranstaltninger, såfremt udledningen medfører uacceptable skader i lagunerne, Rødkildeskoven og/eller Hundstrup Å.

Der forventes en årlig udledning af 1.645 m³ vand (middel), 246 kg COD, 13,8 kg kvælstof, 1,6 kg fosfor og 41 kg BI₅.

Svendborg Kommune har i afgørelsen i forhold til målsætningen for Hundstrup Å bl.a. lagt vægt på, at den samlede økologiske tilstand i Hundstrup Å fra anden til tredje planperiode er gået en miljøklasse op både opstrøms og nedstrøms udløbet til Hundstrup Å, med undtagelse af kategorien smådyr, der nedstrøms udløbet er gået en miljøklasse ned. Ifølge kommunen er udløbets påvirkning undersøgt ved tre faunaprøver, en opstrøms udløbet til Hundstrup Å, en nedstrøms udløbet og en ved et afløb fra Rødkildeskoven, inden udløbet til Hundstrup Å. Kommunen har konkluderet, at stationerne opstrøms og nedstrøms er i faunaklasse 7 (høj økologisk tilstand), og at stationen ved afløbet er i faunaklasse 4 (moderat økologisk tilstand), og at der ikke kan erkendes en påvirkning af Hundstrup Å.

Ifølge Svendborg Kommunes vurdering, er påvirkninger fra bundfældeligt stof og partikler fra området og vejvand lille, da kapaciteten i bassinet er stor og bundfældning sker inden udledning.

Om bilag IV-arter fremgår det, at der er registreret hasselmus i området. Svendborg Kommune har desuden konstateret, at området er et egnet levested for flagermus, frøer, tudser, vandsalamander og markfirben. Det er kommunens opfattelse, at der ikke ændres på arternes levevilkår, idet det ansøgte alene vedrører eksisterende forhold, hvorfor påvirkningen ikke ændres med tilladelsen.

2.2 Natur- og Planforhold

Det fremgår af bilag 1 til miljømålsbekendtgørelsen[4] jf. bekendtgørelsens § 3, nr. 1, at Hundstrup Å er målsat til god økologisk tilstand og god kemisk tilstand. Der fremgår ikke nogen målsatte vandløb eller søer beliggende i Rødkildeskoven.

Desuden fremgår det af MiljøGIS for offentliggørelse af vandområdeplaner 2021-2027,[5] at Hundstrup Å på strækningen opstrøms det omhandlede udløb har høj økologisk tilstand for kvalitetselementerne smådyr og fisk og moderat økologisk tilstand for planter og alger. Nedstrøms det omhandlede udløb har

vandløbsstrækningen moderat økologisk tilstand for kvalitetselementerne smådyr og alger, god økologisk tilstand for planter og ringe økologisk tilstand for fisk. Tilstanden for nationalt specifikke stoffer samt vandløbets kemiske tilstand er ukendt på begge strækninger.

2.3 Klagers indhold

Det er klagers opfattelse, at Svendborg Kommune har opklassificeret Hundstrup Å, hvilket ifølge klager kun kan ske med Miljøstyrelsens godkendelse.

Klager har derudover anført, at Svendborg Kommune ikke har begrundet vurderingen af, at den ansøgte udledning ikke beskadiger eller ødelægger bilag IV-arters yngle- eller rasteområder. Klager konstaterer, at der ikke ændres på levevilkårene, idet det ansøgte gælder eksisterende forhold, men klager er ikke enig i vurderingen af, at det ansøgte ikke kan beskadige eller ødelægge leveområderne.

Videre har klager anført, at den meddelte udledningstilladelse er ulovlig, idet Svendborg Kommune ikke med undtagelsesbestemmelsen i § 1, stk. 3, i bekendtgørelse om krav til udledning af visse forurenende stoffer til vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og havområder[6] er fritaget fra at iagttage bestemmelserne i bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand.[7]

Klager mener desuden, at Svendborg Kommunes forventning til den årlige udledte vandmængde er for lav. Ifølge klager fremgår det af PULS-databasen, at overløbsbygværket de senest 3 år i gennemsnit har udledt 3 millioner l vand årligt. Efter klagers opfattelse er der ikke plads til denne vandmængde i magasineringsbassinet ved i Ulbølle.

Ifølge klager er de i afgørelsen omtalte miljømålinger foretaget det forkerte sted, idet målingerne efter klagers opfattelse burde være foretaget ved udløbet i de to laguner hvor forureningen sker og ikke ved udløbet til Hundstrup Å. Klager har desuden påpeget, at kommunen ikke har undersøgt for miljøfremmede stoffer, herunder at der ikke er foretaget en vurdering af en eventuel miljøforurening med det ansøgte. Klager har i denne sammenhæng påpeget, at de to laguner har 75 års oplagring af stoffer fra kloakken, et mejeri og et vaskeri, og at deres bundfældningsevne er væsentligt reduceret, da de aldrig er blevet vedligeholdt.

Klager har desuden anført, at spildevandsforsyningsselskabet slet ikke har ret til at benytte overløbsledningen, der fører hen til de to laguner. Klager har derudover kritiseret, at der ikke er nogen mål kvalitativt eller kvantitativt for, hvad der udgør en "uacceptabel skade", som ifølge afgørelsens vilkår kan kræves afhjulpet.

2.4 Svendborg Kommunes bemærkninger til klagen

Svendborg Kommune har den 15. august 2022 anført, at faunaundersøgelsen i Hundstrup Å er foretaget med henblik på at vurdere en eventuel påvirkning før og efter udløbet.

Det er Svendborg Kommunes opfattelse, at det ansøgte ikke vil påvirke bilag IV-arters yngle- eller rasteområder, idet der er tale om et eksisterende udløb, hvor der ikke sker bygge- og anlægsarbejder. Kommunen har hertil oplyst, at forholdene ikke har ændret sig siden år 2000, hvorfor den naturlige ligevægt for arterne vurderes at være indtruffet.

For så vidt angår forholdet om miljøfremmede stoffer har Svendborg Kommune vurderet, at den foretagne faunaundersøgelse alene kan vise om der er en belastning af Hundstrup Å fra udløbet. Ifølge kommunen findes der ikke længere erhverv i Ulbølle som udleder miljøfremmede stoffer, og videre har kommunen bemærket, at det er en meget lille mængde husspildevand der ledes ud via overløbet.

Videre har Svendborg Kommune bemærket, at de indtastede data i PULS på nuværende tidspunkt ikke er opdateret, og at der er tale om beregnede data og ikke faktiske data. Kommunen har hertil oplyst, at de faktiske udledte vandmængder i perioden fra 2019-2022 var 9.209 l.

Svendborg Kommune har endeligt oplyst, at der er tale om urensset vand, som ledes gennem ledningen til bassinerne i Rødkildeskoven, idet der er tale om tekniske bassiner, der fungerer som en del af renseløsningen, idet de skal tilbageholde partikler i vandet. Vandet er dermed rensset inden det ledes ud fra de tekniske bassiner til render og grøfter i skoven og ud i Hundstrup Å.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets prøvelse

Det fremgår af § 11, stk. 1, 1. pkt., i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse af en afgørelse til de forhold, der er klaget over.

Det følger endvidere af § 11, stk. 2, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse til de væsentligste forhold.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i denne klagesag fundet anledning til at behandle Svendborg Kommunes vurdering af det ansøgtes påvirkning af bilag IV-arter (afsnit 3.2).

Miljø- og Fødevareklagenævnet har ikke taget stilling til sagens øvrige klagepunkter, jf. herved § 11 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet. Nævnet har dog fundet anledning til at anføre en række forhold, som Svendborg Kommune vil skulle tage i betragtning i forbindelse med en fornyet behandling af sagen, se nærmere i afsnit 3.3.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker desuden, at nævnet ikke kan tage stilling til det af klager anførte om, at spildevandsforsyningsselskabet ikke har ret til at benytte overløbsledningen, idet der er tale om et privatretligt spørgsmål.

3.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

Tilladelsen til udledning af opspædet spildevand er meddelt efter miljøbeskyttelseslovens § 28, stk. 1.

Det følger af habitatbekendtgørelsens^[8] § 10, stk. 1, nr. 1, jf. § 7, stk. 6, nr. 5, at der ikke kan meddeles tilladelse til, at spildevand tilføres vandløb, søer eller havet efter miljøbeskyttelseslovens § 28, hvis det ansøgte projekt kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets^[9] bilag IV, litra a. Vurderingen heraf skal fremgå af afgørelsen, jf. habitatbekendtgørelsens § 10, stk. 2.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at Svendborg Kommune i forbindelse med behandling af sagen ikke har foretaget en tilstrækkelig vurdering af, om det

ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for eventuelle bilag IV-arter. Nævnet har herved lagt vægt på, at kommunens vurdering alene er en konstatering af, at der ikke ændres på levevilkårene for bilag IV-arterne i området, idet det ansøgte alene vedrører eksisterende forhold. Nævnet bemærker i denne forbindelse, at det fremgår af afgørelsen, at der ikke foreligger en tidligere meddelt tilladelse til den nuværende udledning. Kommunen har dermed efter nævnets opfattelse ikke forholdt sig til, om den ansøgte udledning kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for eventuelle bilag IV-arter.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder på den baggrund, at Svendborg Kommune har tilsidesat forpligtelsen i habitatbekendtgørelsens § 10, idet kommunen ikke i tilstrækkelig grad har vurderet tilladelsens mulige påvirkning af yngle- og rasteområder for bilag IV-arter. Nævnet finder, at der er tale om en retlig mangel, hvorfor nævnet ophæver kommunens afgørelse og hjemviser sagen til fornyet behandling.

3.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets øvrige bemærkninger

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at Svendborg Kommune ved den fornyede behandling af sagen i forhold til vurderingen efter vandrammedirektivet[10] bør forholde sig til spildevandets forventede indhold af metaller.

3.4 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Svendborg Kommunes afgørelse af 28. juni 2022 om tilladelse til udledning af opspædet spildevand fra eksisterende overløbsbygværk til render og dræn med udløb i Hundstrup Å, og hjemviser sagen til fornyet behandling i Svendborg Kommune.

[1] Lovbekendtgørelse nr. 1093 af 11. oktober 2024 om miljøbeskyttelse.

[2] Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet som senest ændret ved lov nr. 640 af 11. juni 2024 om ændring af lov om Miljø- og

Fødevareklagenævnet mv.

[3] Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

[4] Bekendtgørelse nr. 819 af 15. juni 2023 om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster.

[5] Se link til Miljøgis for offentliggørelse af vandområdeplaner <https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3-2022>.

[6] Bekendtgørelse nr. 1433 af 21. november 2017 om krav til udledning af visse forurenende stoffer til vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og havområder.

[7] Bekendtgørelse nr. 796 af 13. juni 2023 om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand.

[8] Bekendtgørelse nr. 1098 af 21. august 2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

[9] Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter.

[10] Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger.

Lovområder:

Miljøbeskyttelsesloven